

Krosno, 23 maj 2022 r.

**Grupa
Radnych Miasta Krosna**

URZĄD MIASTA KROSNA
ul. Staszica 2

wpl. 23. 05. 2022
dnia
L.dz. 23.692/22/P
podpis

BR

Sz.P.

Piotr Przytocki

Prezydent Miasta Krosna

URZĄD MIASTA KROSNA
Biuro Rady Miasta

wpl. 24. 05. 2022
dnia
L.dz. BR.0004.16.10.22.1A
podpis

W imieniu grupy radnych Miasta Krosna, działając na podstawie § 47 ust.1, w związku z § 48 ust.2 Statutu Miasta Krosna w załączeniu przedkładam inicjatywę uchwałodawczą dot. przeniesienia cmentarza żołnierzy Armii Czerwonej.

W załączeniu projekt w/w uchwał.

Piotr Przytocki

Do wiadomości :

Przewodniczący Rady Miasta Krosna

/Projekt/

1353

Uchwała Nr XLVII/.../22

Rady Miasta Krosna

z dnia 27 maja 2022 r.

w sprawie przeniesienia cmentarza żołnierzy Armii Czerwonej

URZĄD MIASTA KROSNA ul. Staszica 2	
wpl. dnia	23. 05. 2022
L.dz.....	zał
podpis	

§1

Postanawia się zwrócić do Wojewody o podjęcie działań zmierzających do przeniesienia całości cmentarza żołnierzy Armii Czerwonej w Krośnie na cmentarz wojenny w Dukli lub Rymanowie.

§2

Postanawia się zasłonić propagujący system totalitarny pomnik, przy Placu Konstytucji 3 Maja w Krośnie, do czasu rozpoczęcia prac jego usunięcia z przestrzeni publicznej.

§3

Postanawia się rozebrać propagujący system totalitarny pomnik, przy Placu Konstytucji 3 Maja w Krośnie, niezwłocznie po dokonaniu ekshumacji i przeniesienia cmentarza żołnierzy sowieckich.

§4

Postanawia się zagospodarować skwer na Placu Konstytucji 3 Maja w Krośnie przy murze kapucyńskim w sposób wyłoniony w konsultacjach społecznych, zgodnie z zasadami demokracji i społeczeństwa obywatelskiego.

*Wydział Budżetu
Paweł Kucner
Jacek Hajduk
Beata Matuszewska*

*Krzysztof Marwan
Paulina Guciel*

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przeniesienia cmentarza żołnierzy Armii Czerwonej

Cmentarz żołnierzy sowieckich w Krośnie znajduje się na Placu Konstytucji 3 Maja. W 43 mogiłach indywidualnych pochowano tutaj poległych w 1944 roku. Mogiły mają formę lastrykowych nagrobków. Na szczycie każdego z nich, na niewielkiej poduszce, umieszczona jest tabliczka z danymi spoczywającego w mogile żołnierza. Przejścia pomiędzy nagrobkami wysypane są grysem. Akcent centralny stanowi pomnik z piaskowca ustawiony na szczycie głównej alei biegnącej od wejścia na cmentarz. Na cokole otoczonej niskimi kolumnami umieszczona jest tablica o treści:

CZEŚĆ I CHWAŁA BOHATEROM ARMII RADZIECKIEJ
POLEGLYCH W WALCE Z HITLEROWSKIM OKUPANTEM
W WALCE O WYZWOLENIE OJCZYZNY
SPOŁECZEŃSTWO ZIEMI KROŚNIEŃSKIEJ.

Obok umieszczony jest ten sam tekst w języku rosyjskim. Po bokach umieszczone są kolejne dwie tablice z inskrypcjami (w języku polskim i rosyjskim) o treści:

CHWAŁA BOHATEROM WIELKIEJ OJCZYŹNIANEJ WOJNY
CHWAŁA ORĘŻOWI ROSYJSKIEMU
CHWAŁA CZERWONEJ ARMII
WYZWOLICIELCE POLSKI Z JARZMA ZABORCÓW NIEMIECKO-FASZYSTOWSKICH.

Całość wieńczy wysoka kolumna. Dojście do pomnika oraz jego najbliższe otoczenie wyłożone są płytkami chodnikowymi. Pomnik, jako dowód wdzięczności dla Armii Czerwonej, ustawiono w 1945 roku. Przed nagrobkami, wzdłuż głównej alei, ustawione są kwietniki. Całość ogrodzona jest niskim płotkiem metalowym oraz żywopłotem. Cmentarz dobrze utrzymany. Pomnik znajdujący się w Krośnie na skwerze przy Placu Konstytucji 3 Maja na działce o numerze ewidencyjnym 2090, został wybudowany w 1945 r. na żądanie sowieckiego okupanta. Od początku budził on sprzeciw mieszkańców Miasta Krosna. Już w dniu 12 listopada 1945 r. młodzieżowa grupa patriotyczna podjęła, nieudaną niestety, próbę wysadzenia tego upokarzającego Polaków „monumentu”. Należy nadmienić, że istotą przeniesienia jest konieczność usunięcia z przestrzeni publicznej pomnika załamującego fakty historyczne i głoszącego „chwałę oręża rosyjskiego”. Sowiecka Rosja nie była wyzwolicielem, a agresorem, nie tylko w stosunku do Polski. W 1939 roku była agresorem wobec licznych krajów Europy Środkowej. W porozumieniu z Niemcami zaatakowała Polskę, anektowała Litwę, Łotwę i Estonię oraz część Rumunii. Dokonała też agresji na Finlandię. Jest bezspornym faktem, że wspólnie z hitlerowskimi Niemcami rozpoczęła napaść na niepodległe państwa, a na zajętych terenach stosowano zbrodnicze i ludobójcze metody. Jedną z nich była głośna Zbrodnia Katyńska. Planów zniewolenia sąsiadów nie zmieniła tzw. „Wojna Ojczyźniana”. Dla narodów Estonii, Łotwy, Litwy, Polski, Rumunii, Węgier, Czechosłowacji i Bułgarii Armia Czerwona nie niosła wolności, tylko dalszy terror. Część państw wcielono do ZSRR, w pozostałych zainstalowano rządy sprzyjające ZSRR, a opierające się na przemocy, tajnej policji, inwigilacji, torturach i morderstwach. Obecnie tę samą politykę Federacja Rosyjska prowadzi wobec Ukrainy. Pod pretekstem „wyzwalania kraju od faszystów”, popełniane są zbrodnie, w tym na ludności cywilnej, a Rosja próbuje narzucić swoją wolę sąsiadnemu, niepodległemu narodowi. Tam także stosowane są tortury i masowe morderstwa, ukrywanie zwłok ofiar w bezimiennych grobach. Na zajętych terenach Rosjanie ustawiają także własne pomniki nawiązujące do komunistycznego reżimu i gloryfikujące rosyjską agresję. W związku z powyższym pomnik głoszący rosyjską narrację, pod którą kryje się zarówno terror sprzed 80 lat, jak i terror dzisiejszej wojny, nie powinien być eksponowany w przestrzeni publicznej w Krośnie. Zgodnie z prawem usunięcie tego pomnika będzie możliwe dopiero po ekshumacji cmentarza poległych żołnierzy, stąd uchwała o działaniach zmierzających do przeniesienia cmentarza wojennego jest w pełni uzasadniona.

Dodatkowo należy mieć na względzie, że w tym samym miejscu, podczas II wojny Światowej pochowani byli polscy obrońcy Krosna oraz żołnierze niemieccy. Ekshumacja i zbadanie cmentarza przy Placu Konstytucji 3 Maja może umożliwić odnalezienie, a także przeniesienie ich szczątków na godne miejsce spoczynku.

Teren zwolniony dzięki usunięciu pamiętki po totalitarnych rządach można zagospodarować zgodnie z zasadami demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, przeprowadzając konsultacje społeczne.

Należy mieć na względzie dochowanie wszelkich norm prawnych oraz dbałość Rzeczypospolitej o pochówki wojenne, a także w odniesieniu do następujących przepisów:

Art. 5 a ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego systemu totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki z 1 kwietnia 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 744, z późn.zm.) wskazuje, że pomniki nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Jednakże ustawodawca zaznaczył w pkt. 3 podpunkt 2, że przepisu nie stosuje się do pomników „znajdujących się na terenie cmentarzy albo innych miejsc spoczynku.

Artykuł 5 umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji sporządzonej 22 II 1994 r. (Dz.U. 2012, nr 112, poz. 543) stanowi:

„1. Zmiany miejsca spoczynku szczątków zwłok w państwie, w którym zostały one pochowane, odbywają się tylko w sytuacjach wyjątkowych, zgodnie z decyzją właściwych władz tej Strony, na której terytorium państwowym znajduje się miejsce spoczynku. O planowanej zmianie miejsca spoczynku będą niezwłocznie poinformowane właściwe władze drugiej Strony. Zmiany miejsca spoczynku, o których mowa powyżej, będą dokonywane przede wszystkim przez przeniesienie szczątków zwłok w istniejące miejsca spoczynku.

2. Zmiany miejsca spoczynku przeprowadzane będą przez właściwych specjalistów pod bezpośrednim nadzorem upoważnionych przedstawicieli Stron przy obowiązkowym przestrzeganiu ustawodawstwa Państwa, na którego terytorium odbywają się te zmiany. [...]”.

Artykuł 5 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z 28 marca 1933 r. (Dz. U. 1933, poz. 31 z późn.zm.) zaznacza, że przeprowadzanie robót ziemnych, wznoszenie pomników i innych urządzeń na cmentarzach i grobach wojennych wymaga zezwolenia Wojewody. Podobnie art. 5 a, w którym ustawodawca odniósł się do zatwierdzania planów cmentarzy wojennych oraz spraw dotyczących ogólnego zarządu cmentarzy wojennych. W szczególności podkreślił, że sprawy związane z ewidencją, remontem i utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych oraz sprawy związane z uregulowaniem własności gruntów, zajętych pod cmentarze wojenne należą do zakresu działania Wojewody.

Cmentarze żołnierzy sowieckich, z różnych powodów: geologicznych, przestrzennych i budowlanych wymagające przeniesienia do nowych miejsc, zostają poddane drobiazgowym pracom ekshumacyjnym. Zawsze dzieje się to przy wykorzystaniu ekip naukowców i specjalistów finansowanych przez państwo polskie. Przykładem jest ekshumacja w Chrzanowie w Małopolsce zrealizowana w 2018 roku. Na cmentarz komunalny do specjalnie urządzonej nowej kwatery przeniesiono po drobiazgowej ekshumacji 1340 szczątków ciał czerwonooarmistów. Wszystkie złożone zostały w solidnych bukowych trumnach i z godnością przewiezione na nowe miejsce spoczynku. Na cmentarzu zorganizowano ponowny pogrzeb w asyście konsula Federacji Rosyjskiej z Krakowa, który nie krył wyrazów podziwu dla sposobu przeprowadzenia całości działań przez stronę polską.

16.05 2018
Krzysztof Bukiet
Jeanne Hajm
Delige Olszperka
Kazimierz Marzec Pauline Ouch